

Předmluva

„Přšou mi psaní, vojenští páni...“ si mohli zpívat kdysi rekruti v rakousko-uherské armádě. V dobách pozdějších, nikoliv však příliš vzdálených, tehdejší vykulení branci, dnes usedlí...cátníci prožívali jistě také mnohé chvíle napětí, kam že je to „vojenští páni“ povolají. Svě v armádě poznal i autor souboru „Liščí vršek“.

Dvanáct povídek volně komponoval do pomyslného cyklu dvanácti měsíců: s nadsázkou a humorem vystihl poměry v jedné odloučené jednotce – armádním skladu umístěném kdesi na Liščím vršku.

Postavy a postavičky, s nimiž se setkáváme, nastavují někdy snad až trochu nemilosrdně zrcadlo všem, kdo se podíleli na „budování a obraně vlasti“. Ale i pod upjatými nažehlenými uniformami občas vytušíme živého člověka s jeho lidskými slabostmi i sny.

Protože na život by se mělo hledět spíše z té veselější stránky, věříme, že i vážený čtenář se povídkami pobaví, vzpomene si na svá „zelená léta“ (a přidá ke knize třeba další kapitolu psanou životem).

Redakce nakladatelství

HLAVNÍ VYSTUPUJÍCÍ OSOBY:

Správa vojenského skladu

Plukovník Chytráček, velitel

Nadporučík Řádek, podřízený důstojník

Skoletová, účtovatelka zdravotnického materiálu

Mazanec, řidič plukovníka Chytráčka

Huml, mzdový účetní

Dražan, údržbář

Pobočka vojenského skladu Liščí vršek

Major Veselý, náčelník pobočky

a Eulálie, jeho žena

Baldová, účetní

Rajšnerová, skladnice

Švajková, skladnice

Klínek, řidič

Procházka, topič-údržbář

Holz, skladník

1. Vojenská tráva

„Přes spáleniště, přes krvavé řeky...“ broukal si major Veselý, když pozoroval z okna pracovny stádo ovcí. Odhadoval, kolik může vynést vlny a masa. V duchu si gratuloval k tak geniálnímu nápadu. Při kontrole protipožárního zabezpečení mu totiž inspektor vytkl, že pozemek útvaru, jinak pobočky vojenského skladu, je zarostlý starou trávou. „Ta musí zmizet. A ne, abyste ji podpálil, jako posledně,“ pohrozil. Závalu zapsal do požární knihy a přidal čtrnáct dnů na odstranění.

„Přijel soudruh plukovník,“ vytrhla Veselého z úvah účetní Baldová. Sotva domluvila, vynořil se za ní plukovník Chytráček osobně. Uvelebil se v křesle, slídivě se rozhlédl po kanceláři a s pohledem zabodnutým do podřízeného pronesl: „Donesla se mi stížnost, že tu chováte ovce. Jak si to představujete? Vy nevíte, že je to v rozporu...“ krátce se zamyslel, „...s vašimi služebními povinnostmi? Ukažte mi, který vojenský předpis řeší pasení ovcí!“

Veselý ztuhl a začal nervózně koktat: „Soudruhu plukovníku, já chtěl zabránit požáru...“

„Co to tu žvaníte? Jaký zase požár?“ přerušil ho Chytráček a začal si vztekle kroutit kotletu.

„Chtěl jsem totiž říct...“ zablckotal Veselý.

„Řekl jste toho až moc,“ usekl jej plukovník podruhé. Jeho kotleta se začala podobat malému rohu. Ma-

jar už věděl, že za chvíli bude zle. Dovolil si odejít na toaletu.

„Ještě jsem neskončil!“ zaječel Chytráček. Křeslo si posunul ke dveřím, aby mu Veselý neunikl, a škodolibě dodal: „Sežranou trávu pochopitelně uhradíte. Je to vojenský majetek, protože rostla v objektu útvaru. Na to by vás užilo, sežrat tady i tu trávu. Viděl jste snad, že bych já choval ovce?“ Veselý musel uznat, že ne. Správa útvaru sídlila v okresním městě a na betonu se dosud žádná, ani socialistická ovce neuživila.

„Tak mi půjčte sekačku!“ vykřikl. Představa, že by měl platit, ho vyvedla z míry. „Vždyt víte, že tu nikoho na sekání neseženu!“

„Abyste mi ji rozbil? Jako loni?“ opáčil jízlivě plukovník a hbitě vstal.

„Do zítřka ať jsou ovce pryč. Také mi doložíte, že je tráva posekaná.“ Rázně vzal za kliku, ale dveře se o něco zarazily. Před zkoprnělým Chytráčkem se ze země sbírala účetní Baldová.

„Promiňte,“ omluvil se překvapeně, „já nechtěl.“ Opatrně ji překročil a zaklaply za ním dveře.

Veselého posedl amok: „Tohle si někdo odskáče!“ Co tím myslel, se ukázalo druhý den. Jak Baldová hlásila, Veselý se opil, postřílel všechny ovce a urážel vedoucí představitele státu. Hlášení přišlo také z veřejné bezpečnosti, že v místním hostinci odmítal zaplatit a ohrožoval hostinského zbraní.

2. Rekrece ve Vile

Součástí útvaru Liščí vršek byl, kromě jiných budov, také někdejší zájezdní hostinec. Říkalo se mu Vila a sloužil jako ubytovna pro záložní důstojníky při vojenských cvičeních. K nutným opravám se přistupovalo těsně před manévry a pak dům opět vesele chátral.

„Náčelníku,“ přišli za Chytráčkem údržbář Dražan a mzdový účetní Huml, „mohli bysme tu Vilu na Liščíárně dát do kupy. Že bude to cvičení. Nechte nás tam tejdén pobejt zadára a uvidíte ten špi-gl-nýgl.“

Plukovník souhlasil, ovšem s výhradou, že s nimi pojedje také soudruh Mazanec. Byl jeho osobním řidičem, předsedou ROH a členem výboru základní organizace komunistické strany. „A pochopitelně na úkor vaší dovolené!“ dodal.

„No tak dobře,“ kývli chlapi s nevolí i na poslední podmínku. „Ať nám Veselý sežene matroš a můžem vyrazit.“ Major navzdory existenci reálného socialismu materiál opravdu sehnal. Úklidem budovy pověřil skladnice Rajšnerovou a Švajkovou.

„To bude čóro!“ radovali se řemeslníci. Huml, který se už nemohl dočkat, poplácal Švajkovou po zadku.

Skutečně. Několik hodin po zahájení prací se z Vily začal ozývat řev, intenzitou sice připomínající slavného Luciana Pavarottiho, kvalitou však spíše Lovy beze zbraní u lůžka duševně chorého. Atmosféru pod-

barvovalo výskání a ječení opilých pracovních, které brigádníci po vile pronásledovali.

Když přijel druhý den plukovník na kontrolu, chvíli se užasle rozhlížel, zda se řízením osudu necítil v Chánově u Mostu. Všude se váloly rozbité láhve a části vnitřního vybavení. Skrz vylomené dveře zahlédl dokonce použitý prezervativ.

Poslední objev ho natolik rozrušil, že nařídil všechny vzbudit a nastoupit před budovu.

„Kdo tady souložil?“ zeptal se výhružně.

Odpovědí mu byl smích dosud hluboce zpitého Humla: „Mazanec!“

Padesátiletý Mazanec obrátil oči v sloup nad tou nestoudnou lží. Všichni přece viděli, jak si celý večer četl v Rukověti odboráře a několikrát je upozornil, že se nechovají, jak se na zaměstnance vojenského skladu sluší. V pokusu oznámit všechno Čtveráčkovi mu zabránil Dražan, který vytrhl telefonní dráty ze zdi.

„Mazanec! – Vy?“ zalapal plukovník po dechu. „To děláte pěknou čest svému jménu a celé organizaci! Tohle projednáme na stranickém výboru, to si teda pište! A s prémie nepočítejte!“ Poté padl jeho pohled na zednickou štětku, pohozenou u dveří. Zakrývaly ji dámské kalhotky.

„Komu ty kalhotky patří?“ zatočil jimi dívoce nad hlavou. Když se nedočkal odpovědi, velitelsky rozhodl: „Provedu osobní prohlídku.“

Ale padla kosa na kámen. Dělnice odmítaly odejít do ústraní a splnit rozkaz. Soudruh plukovník, nevěda si jiné rady, výslech uzavřel politickou aktualitou: „Uvědomte si, soudružky, že jste budovateli a obránci socialistické vlasti. Dobře tuto problematiku rozebírá poslední číslo Argumentů agitátora; jedny vám tu nechám, mám je náhodou s sebou. A při jejich rozboru nezapomeňte, že je čtou také bojové jednotky!“

Ochablé tváře děvčat však neodrážely vnitřní žár soudruha plukovníka, takže nakonec rezignoval a zařekl k rozchodu. Ukončil tak druhý a poslední den rekreace ve Vile.

3. Vojenské cvičení

Vojenská cvičení jsou pro důstojníky vítanou příležitostí, jak vyniknout před zraky svých nadřízených. Soutěží se, kdo z nich dokáže více poničit svoji tělesnou schránku, méně spát, nemýt se, řvát do ztráty hlasu či odpočívat v lehkém spacím pytlí za třeskutých mrazů. A přitom pořád vzorně velet.

Nejinak tomu bylo s majorem Veselým. Přímou zářil, když se dozvěděl, že se na Liščím vršku bude konat vojenské cvičení. „Teď plukovník uvidí, jak mi celou dobu křivdil,“ říkal si se zadostiučiněním a jeho vystupování okamžitě nabylo na ráznosti.

„Sem se miny nehodí. Tam přesunu tanky. Kruhová obrana nezbytná,“ brumlal si tyto a jiné přísně tajné poznámky, když od účetní Baldové přebíral mapy. Pojednou ostražitě vzhlédl, jako by si její přítomnost uvědomil až nyní, a vyštěkl: „Co zde děláte?“

„Co bych tu dělala, jsem ve své kanceláři,“ uraženě odsekla Baldová. „Tady mi to podepište, ať zas nemám problémy.“

„Už bylo jedenáct,“ odpověděl bez zjevné souvislosti Veselý. Shrábl mapy do podpaží, učinil ukázkové čelem vzad a vypochoďoval ze dveří.

Podobně bdělý byl i při technických přípravách. Služební pistoli neodkládal ani ve spánku, natož na toaletě, neboť si byl dobře vědom, jak by chvilkové nepozornosti mohla nepřátelská rozvědka využít.

Konečně nastal den D, k pobočce se sjížděli záložníci. Veselý si každého pátravě prohlížel, což se dalo vyložit jako: „na vás si dám pozor“ nebo „vím o vás všechno“. Za pobočníka si vybral uvědomělého četaře, kterému svěřoval nejnáročnější úkoly typu: „Jděte obhlédnout okolí, zda se tu nepotulují podezřelé osoby.“ Nebo: „Jak to, že mi ještě nenesete zprávy ze štábu?“ A to i několikrát za noc, vždy po rázném probuzení. Četař bojový přístup nevydržel, nervově se zhroutil a musel být předčasně z vojenského cvičení propuštěn.

Potíže přinášelo i samotné cvičení. Při zaujímání prostoru se ztratili tři vojáci a byli nalezeni až druhý den zcela opilí. Také se podařilo při bagrování okopů na ochranu techniky přetrhnout sdružený kabel, což na delší čas proměnilo blízké městečko v osadu zapadlých vlastenců.

Vybírat se nedalo ani z povoláných sil a prostředků. „Ze sedmnácti vozidel je devět nepojízdných pro nedostatek náhradních dílů a dále,“ hlásil Veselý plukovníkovi, „navrhuji vyměnit tyto řidiče a vojáky...“ Následoval tak obsáhlý výčet nemocí a postižení, že si plukovník Chytráček připadal jako šéflékař polní nemocnice po hlavním útoku divize. Vrchol cvičení měl však teprve přijít.

„Všechny přítomné osoby dislokovat mimo budovu a zajistit do vydání dalších rozkazů,“ nařídil Veselý v pině obsazené restauraci a ukazoval hostinskému

dekret: „Jménem branné pohotovosti státu zabírám tuto budovu pro potřeby velitelství. Jsem major Veselý, velitel 253. polního skladu.“

„Na to nemáte právo!“ vzpouzel se hostinský. „Jakápak branná pohotovost? Koukejte vypadnout, než na vás zavolám policajty!“

„Postavím vás před polní soud,“ procedil mezi zuby Veselý a dal ho zavřít do kuchyně. Hostinský však z ní uprchl a spojil se s okrskem Veřejné bezpečnosti.

Nedlouho poté zabrzdilo před restaurací plukovníkovo auto. Major pochopil, že jeho hvězda zapadá. Bleskurychle do sebe vhodil dvě deci koňaku a zamkl se na toaletu.

„Veselý, otevřete!“ bušil na dveře plukovník. „Není vám to nic platné.“ Když domluvy nepomáhaly, nechal dveře vylomit. Ani poté však nebyl náčelník skladu k dispozici, neboť si, podle svého vysvětlení, před tělesnou potřebou zapomněl stáhnout kalhoty.

Dalším šetřením bylo zjištěno, že kromě lihovin zmizel také větší obnos peněz z restaurační pokladny. Škodu musel zaplatit Veselý. Nadto byl potrestán domácím vězením „za překročení služebních práv a povinností“.

4. Obrubovic chalupa

Za drátěným plotem táhnoucím se nepravidelně kolem útvaru Liščí vršek stál malý domek. Říkalo se mu Obruba podle původního majitele, od kterého jej plukovník Chytráček pro pobočku koupil.

„Veselý,“ řekl tehdy soudruh plukovník, „ten barák je nám k ničemu. Uložíme tam zatím jen stojany a až budete dělat neprůhledné oplocení, tak se mu vyhněte. Ale to si pište, za budovu a materiál mi ručíte! Rozuměl jste?“

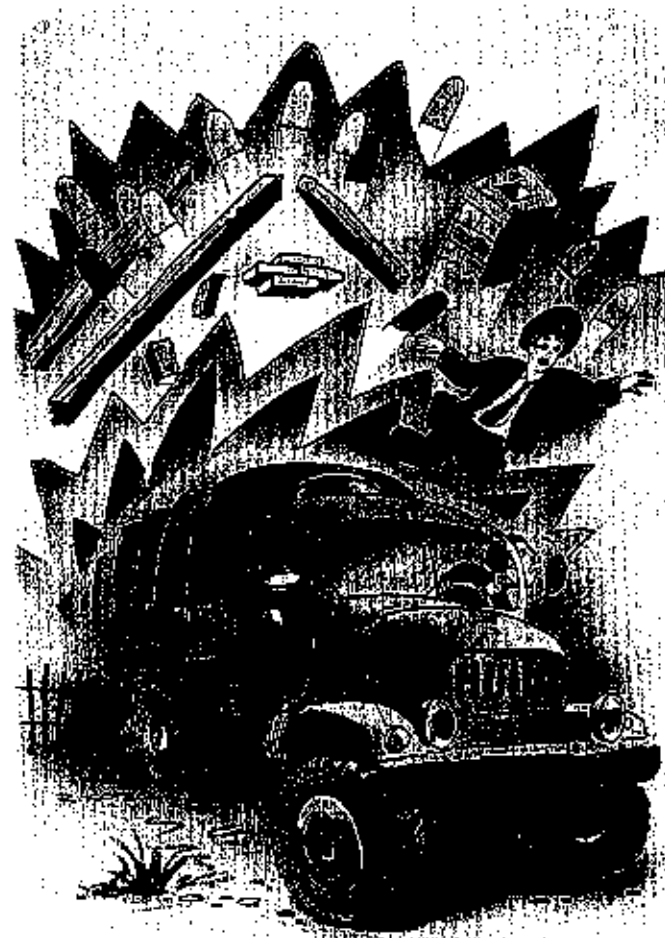
„Provedu!“ přijal Veselý pokyn s vypjatou hrudí. Trebaže záměr nepochopil, domníval se, že jde o vyšší cíl.

Od té doby nebyla do údržby Obruby investována jediná koruna, natož práce, což se odrazilo, jako u většiny objektů pobočky, na jejím vzhledu. Stavení by bez potíží chátralo dále, nebýt nečekané návštěvy inventarizační komise vojenské správy budov.

„Kde máte zbylé dřevěné stojany?“ zeptal se jeden její člen. Veselého zamrazilo mezi lopatkami.

„Za plotem,“ mávl neurčitým směrem a v rytmu Pochodu padlých revolucionářů je vedl k Obrubově chalupě.

„Tady...“ ukázal na stavení. To by se dozajista pěkně vyjímalo ve výtvarném cyklu Bída na Valašsku, na předsedu komise však zapůsobilo jinak. Z hrdla se mu vydral neartikulovaný zvuk a jen pohotový zásah

Veselého a ostatních soudruhů uchránil předsedu od pádu. Odvedli ho ke služební Volze, kterou celá komise okamžitě odejela.

„Veselý, vy kaskadéře, jak to, že jste je vodil k Obrubovi?“ křičel o pár hodin později do telefonu soudruh plukovník. Než se náčelník zmohl na odpověď, dodal Chytráček mstivě: „Tu záležitost s oplocením si s vámi vyřídím. To je jasné porušení služebních předpisů, o údržbě budov nemluvě...“

Majorovi ztěžkla ruka. Třebaže se ze sluchátka dosud ozývalo nyní již méně souvislé hulákání nadřizného, položil je nazpět do vidlice.

„Klíněk!“

„Zde!“ ozval se řidič pobočky. Veselému byl bezmezně oddán – snad proto, že sám ani přes nejrůznější intervence nebyl pro své duševní schopnosti odveden. Také nebylo zcela jasné, jak mohl získat řidičské oprávnění skupiny C, které mu umožňovalo řídit útvorovou Pragu V3S.

Náčelník Klínkovi několikrát velmi podrobně a názorně vysvětlil, oč jde. Po odchodu zaměstnanců ovínilí smyčky kolem nosných trámů chalupy a konce provazů přivázali k větřiesce. Pragovka sebou škubla a na jeden záťah vymazala Obrubovo stavení z krajiny.

„A je to,“ ulevit si náčelník. Leč nebylo. Ozval se výbuch a zapomenutý sud s hořlavinou rozmetl zbytek chalupy lépe než auto plné semtexu. Veselému se jako zázrakem nic nestalo, až na popáleniny

v obličejí a seškvařenou uniformu. S větřieskou Klíněk ujel.

Komise, která výbuch přijela vyšetřit, vyslechla Veselého až nakonec, protože se nacházel v domácím léčení. Ten, vědom si řidičových kvalit, nasadil trpělivý výraz:

„Opravdu nevím, jak k tomu mohlo dojít,“ zaslzel nasucho. „Když jsem viděl ten požár, chtěl jsem vynadat alespoň pár stojanů. A pak to bouchlo. Co si teď počnu, bylo tam takového materiálu?“ Komise, dojatá nevšední láskou ke svěřeným hodnotám, případ uzavřela jako nešťastnou náhodu. Veselý obdržel peněžitý dar „Za obětavost při záchraně socialistického majetku“.

5. Černá jízda

„Všechno mám do posledního puntíku promyšle-
no,“ pomalu s patřičným důrazem pronesl jednoho
večera Veselý před manželkou Eulálií.

„Já ty tvoje kreténský nápady znám,“ nevzrušeně
odvětila zákonitá choť, „jen za tenhle rok nás stály
deset tisíc.“

„Ale Lulinko, vždyť víš, že po mně plukovník jde.
To jsem si od tebe nezasloužil,“ dodal sebestostivě
a rychle vstal, když viděl, jak to s manželkou šublo.

„Táhni mi s tou svojí vopálenou drčkou z dohledu,
nebo tě přes ni zas praštím!“ zaječela. Protože se chys-
tala svoji hrozbu splnit, zamkl se Veselý na záchodě.

„Je roztrpčena,“ povzdechl si a v bezpečí azylu zno-
vu probral svůj odvážný plán.

Jednalo se o dovoz materiálu na jejich chalupu
ze Strážní Vsi, kam stejně musel druhý den zajet pro
baterie do radiostanic. Chalupa stála při cestě, sotva
kilometr od Liščího vršku. Stačila malá zajižďka a ma-
teriál by byl pod střechou.

Všechno by i v klidu proběhlo, kdyby služební Pra-
gu V3S nezahlédl opozdilý občanský pracovník Holz,
který to zas jednou, jak s oblibou říkal, „přepískl“. O tom ale neměl soudruh major tušení, jinak by jeho
přestupek jistě řešil jinak.

„Pane Holz,“ řekl o hodinu později, „zase jste při-
šel pozdě do práce. Zameškal jste dokonce čtyři hodi-

ny. I kdyby vám ujel autobus, jak jste tvrdil minulý
týden, musel byste tu být dávno pěšky. Proto jsem se
rozhodl, že vám tento měsíc vezmu prémie. Můžete
jít.“

„To tě bude mrzet,“ šlehl po něm Holz pohledem
a práskl za sebou dveřmi.

A mrzelo.

Zanedlouho seděl před Veselým rozvalený plukov-
ník Chytráček a vychutnával naprostý zmatek, který
svým příjezdem způsobil. Křeslo si přisunul ke dve-
řím a jedovatě usekával: „To vás bude mrzet, Veselý,
to si pište. To si teda pište. Černá jízda! A to zrovna
teď, když velitel vojenského okruhu o nich vydal na-
řízení. Strana bojuje o každé zrno a vy? Černou jízd-
du! Jak to zdůvodníte? Čekám!“ vyštěkl nakonec.

Tím jen prohloubil zmatek Veselého, který neměl
jak zdůvodnit své odporné jednání, jímž způsobil vo-
jenské správě škodu v úhrnné výši 3,- Kčs. Taková
byla sazba za 1 km při použití vojenského vozidla pro
soukromé účely.

Byl si ovšem také vědom, že díky jeho pochybení
utrpěla vojenská správa další ztráty, neboť ústředí bylo
vzdáleno 50 km od pobočky a benzín, plat fidiče
i soudruha plukovníka nebyly zanedbatelné položky.
Navíc těmto přestupkům věnoval Chytráček prvořa-
dou pozornost; vyšetřování zabralo často dva i tři dny,
během kterých se automobil otočil na trase ústředí –
pobočka několikrát.

Když se plukovník nedočkal uspokojivé odpovědi, vynesl krátký a tvrdý rozsudek: „Trestám vás dvěma dny domácího vězení. A s odměnami nepočítejte nejméně rok!“ Při jejich obvyklé výši kolem 2000.- Kčs dvakrát ročně to byl přímo exemplární trest. To se však netýkalo výplatní pásky pana Holze. Nejenže nepřišel o prémii, nýbrž dostal mimořádnou peněžitou odměnu a základní plat mu byl zvýšen o rovnou storkorunu.

Co se pak dělo u Veselých doma, se přesně neví. Podle hlášení posádkové ošetrovny byl major Veselý večer hospitalizován pro úraz. Jako mechanismus vzniku úrazu lékař uvedl pád ze schodů.

6. Soudružská návštěva

„Soudruhu majore, pojedeme provést dohovor stran dodávek proviantu,“ řekl jednoho dne Chytráček Veselému kamarádským tónem. Tomu se z nenadále přátelského jednání orosily dojetím oči.

„Provedu!“ srazil podpatky a během jízdy se snažil prohloubit citové pouto tím, že lehce konverzoval na osvědčená témata.

„Jak to děláte, soudruhu plukovníku, že vám ty vlasy vůbec nešedivějí?“

Polichocení plukovník se potočil dozadu: „My to máme v rodě.“

„To se hned pozná kvalita,“ pohotově navázal Veselý, „jiní si vlasy i barví...“ V té chvíli by si nejraději ukousl jazyk. Spotřeba barev na Chytráčkovy řídké kučery byla veřejným tajemstvím, neboť manželka řidiče Mazance se znala s prodavačkou v odlehlé drogerii, kam chodil plukovník na zapřenou tyto i jiné prostředky kupovat.

Tím byl námět hovoru vyčerpán a po dvaceti minutách major Veselý opět nenuceně nadhodil: „Na posledním shromáždění důstojníků jste prý mluvil dokonce s velitelem okruhu!“

Plukovník si významně odkašlal:

„On soudruh generál se mnou hovoří pokaždé, když se na okruh dostavím...“

Opět zavládlo ticho, tentokrát téměř posvátné. Jen málokdo ale věděl, že mu Chytráček zařizoval nepří-

liš čisté občůdky a velitel ho za to pŕležitostně odměňoval. Naposledy prostřednictvím generála Lízala, jenž mu po soudružsku podal ruku a předal 500,- Kčs v hotovosti.

Plukovník, rozrušený výší odměny, zapomněl v kanceláři dokonce služební čepici. Když se pro ni vrátil, byl ohromen podruhé, neboť spatřil Lízala, jak dopisuje na výplatní listinu s Chytráčkovým podpisem před číslici 500,- ještě čtyřku.

„Co tu chcete, vy šašku?!“ zařval generál, když zjistil, že mu při jeho zajímavé práci asistuje nechápavý Chytráčkův pohled. „Zavřete hubu a vypadněte. A pamatujte si, že se na ten váš bordel přijedem podívat, to si pište!“

Plukovník urychleně opustil kancelář a na proklatou čepici si vzpomněl až druhého dne, když si ji chtěl sundat z hlavy po ranním rozvodu do zaměstnání.

Po úspěšném jednání volil plukovník zpáteční trasu úmyslně kolem bydliště Veselých.

„Tak tady žijete,“ řekl a odmlčel se.

„Ano, tady,“ neporozuměl hned Veselý, protože plukovník byl v jeho bytě několikrát.

„Tak tady teda žijete,“ opakoval znovu Chytráček a Veselému svítl.

„Mohu vás pozvat nahoru? Žena už bude z bufetu doma...“

„Když jinak nedáte,“ rázně odvětil Chytráček a s pětímetrovým náskokem pospíchal na návštěvu. Ve dveřích se ještě otočil a houkl na Mazance:

„Vy se mi z auta ani nehněte, za chvíli jedeme!“ Pak se pohodlně rozvalil u Veselých v obývacím pokoji.

„Soudruhu plukovníku, vy taky nezajdete,“ cvřlíkala paní Eulálie a hned servírovala pohoštění.

„Něco ostřejšího by nebylo?“ mrkl na ni spiklenecky Chytráček. Stokilová Lulča se celá rozzářila:

„Jó, to se hned pozná chlap, ne jak ten můj...“

Když pak kolem půlnoci Mazanec otevíral plukovníkovi dveře auta, zeptal se ho Chytráček:

„Jed' ste vůbec něco?“ Nato škytl a svalil se na sedadlo.

„Ne, soudruhu plukovníku, ani nepil!“

„Vidíte, máte si s sebou brát svačinu,“ kývl účastně hlavou a dal rozkaz k odjezdu.

7. Dostaveníčko

„Koho by bavilo pořád trčet v práci?“ řekl si jednoho odpoledne plukovník Chytráček. Zavolal řidiče a ten jej odvezl pár set metrů do středu města. Tam ho plukovník propustil se slovy:

„Pro dnešek máte volno, ale zítra v šest u mě, pojedem do Brna.“

„Provedu,“ srazil Mazanec podpatky, jak to vidával u zkušených důstojníků, nasedl a ujížděl zpět k ústředí. Soudruh plukovník se důležitě rozhlédl, zkontroloval si, zda má zapnuté všechny knoflíky a namířil si to ke kavárně. Sedl si tak, aby viděl na všechny hosty a nestačil si ani objednat, když se k němu přitočila zralá kráská nápadně pouličního ražení.

„Vy jste plukovník?“ zeptala se a ostýchavě ukázala na plukovníkovy nárameníky. Ten blahovolně přítakal:

„To bych řek'. Dáte si se mnou dvojku?“

„Ráda.“

„Pane vrchní, prosím vás, doneste nám dvě dvojky bílého.“

„A griotku k tomu!“ křikla za otráveným číšníkem společnice. To s Chytráčkem škusblo – se zvýšenými výdaji nepočítal. Přesto, pravda poněkud neochotně, se ujal role hostitele a objednal ještě slané tyčinky. Čas rozmarně ubíhal až do zavírací hodiny, kdy účet narostl na necelestých 500 Kčs. Pobludlý Chytráček nezakrýval své rozpaky:

„Tolik u sebe, Báro, nemám,“ vytácel se, „nezaložíš mě? Půjdem ke mně, vilu mám jen pro sebe. I peníze tam mám a všechno ti vrátím.“

„Tak jo, já ty prachy seženu,“ zavěťřila partnerka a zanedlouho v páru vyrazili k plukovníkovu domovu. Chytráček se cítil jako za mladých let, dokonce si vzpomněl na pár veršů. Nebyly sice o lásce, ale zato plné lyrického budovatelského nadšení:

*„... a všichni svorně, jednou paží
třímáme prapor v rudé stráži.
Ať na nás leží třeba hltna
naš prapor vlaje za Stalina!“*

Bára vydala neurčitý zvuk a plukovník, v mylném domnění, že dojetím, chtěl ještě nějaký verš přidat, ale už si na žádný nevzpomněl. Aby řeč nestála, odvázně začal společnici slibovat:

„A to ještě nevíš, jaký jsem dívoch na poli lásky!“

„Opravdu?“ zapochybovala kráska. A když pak v posteli přes její upřímnou snahu předváděl alespoň bicepsy, posteskla si:

„Kdybys byl aspoň tak svalnatej i mezi nohama. Takhle jsme na tom skoro stejně.“ A obrátila se k němu zády.

„Hele, brácho, to jsme si neujednali!“ zvolala za úsvitu ona skvělá žena. „Naval ty prachy nebo ti dám přes držku!“

„Stejně jste to všechno propila vy,“ bránil se chabě plukovník, nakonec ale peněženku otevřel a vyplatil společnici příslušným obnosem.

„Jen přidej, však sis taky užil!“ vyškubla mu z portmonky dalších 500 Kčs a zmizela za dveřmi.

Rozčilený plukovník vyběhl v trenýrkách za ní, aby uloupenou prémie získal zpět. V té chvíli brzdil před vilou Mazanec se služební Volhou.

„Pomóc, chce mě znásilnit!“ volala děva a v Mazancovi se v té chvíli mísily dva protichůdné pocity – ryliře a podřízeného. Naštěstí vyhrál ten druhý a tak trpělivě vyčkával, jak se věci vyvinou.

„Proč jste ji nezadržel?“ křičel na něho Chytráček, když si konečně všiml auta. Rozpačitý Mazanec nevěděl, co na to má říct. Plukovník ho šál zlým pohledem a zmizel ve vile. Zanedlouho byli na cestě k Brnu.

Řidičovo selhání mělo očekávanou dohru – ve výplatní den mu chyběla v sáčku rovná pětistovka. Na nevyslovenou otázku plukovník odsekl:

„Víte proč!“

8. Blančina nevěra

Kdo za zády plukovníka Chytráčka tvrdil, že nemá rád lidi, tak se velice mylil. Alespoň pokud šlo o Blanku Skoletovou. Jako arbitr přes výběr zaměstnanců ji přijal na místo účtovatelky vojenského materiálu.

„Má pěkné dudy,“ liboval si potajmu. Také mu vyhovovala Blančina sotva oschlá třicítka – k jeho pětadesátce se jistě navýsost hodila. Její jedno dítě mu nebylo překážkou. Ještě si ověřil, zda je kádrově bez závad a už bez váhání se rozhodl, že s ní naváže hlubší vztah. Pro jistotu si to zapsal do osobního plánu jako jeden z hlavních ročních úkolů pod roztomilou šifrou „BLANSKO“.

Ke Skoletové se začal chovat vojácky něžně a ta rychle chytla rybu za ocas. Na Chytráčkovi vyžadovala úsluhy typu:

„Soudruhu plukovníku, můžu si odskočit? Dostali nové kozačky, tak bych se na ně ráda podívala. Líbí se vám kozačky?“ A popotáhla si svetřík.

Jak by mohl Chytráček odmítnout! Ostatní zaměstnanci sice reptali, že Skoletová absentuje několik hodin, ale plukovník to rád všechno snášel při představách sklízení rajských plodů. Avšak – každá trpělivost má své meze. Když ani po roce nevyšla Blanka jeho tužbám vstříc, začal její pracovní výkony posuzovat tvrději.

„Blanko,“ vytkl jí, „jak to, že jste dosud neodeslala na okruh ten výkaz. Už tam měl 14 dní být.“

Účtovatelky se ta hrubost nemálo dotkla, zvláště když zrovna ten den začala na výkazu pracovat. Nazítří poslala na útvar potvrzení o pracovní neschopnosti. Pro plukovníka byla maličkost vypátrat, že se jedná o drobné komplikace po nedávném potratu.

Chytráčka ta zpráva zasáhla jako blesk. V podivném rozdujování si vyčítal, že byl vůči Blance netaktní a zároveň úporně hledal původce stavu, do kterého se určitě ne vlastní vinou dostala.

„Zjistěte mi to, děvčata,“ hovořil k dvěma věrným pracovnícím při politickém školení, „tohle tady trpět nemůžeme.“ Jejich pátrací akce však úspěšná nebyla, přestože do ní zapojily téměř půlku města. Nakonec jí plukovník odpustil a když se Skoletová vrátila do zaměstnání, přivítaly ji růže na psacím stole. To byla, jak si Chytráček potajmu říkal, dělostřelecká příprava před frontálním útokem, který plánoval na MDŽ.

„Soudruhu nadporučku,“ oznámil toho dne podřízenému Řádkovi, „musím na posádku. Než se vrátím, ručíte mi tu za pořádek!“ Ke zdůraznění svých slov se výhružně zamračil a když zahlédl v Řádkově tváři záblesk nelíbeného zděšení, s uspokojením odejel.

Mezitím se v přízemí rozvíjela bujná oslava. Huml na rozdíl od soudruha plukovníka se dvořil Blance

alkoholem a tak úlisnými řečmi, že brzy překonal bez-
tak chabé zábrany. Nakonec ji vtáhl do mezipatra
a své úmysly dokonat.

V té chvíli se pod schody otevřely dveře a v nich se
zjevil soudruh plukovník osobně. Když spatřil hrůz-
ný Humlův čin, zavyl, raněný do hloubi duše, a vtrh-
nul do Řádkovy kanceláře.

„Jak to, že jste neuposlechlí mých rozkazů?!“ řval
na vyjeveného důstojníka. „Na půdě útvaru došlo
k souloži a vy o tom nic nevíte?!“

„Kde na půdě...?“ nechápal nadporučík, kterému
nezbyl čas na obranu, protože Chytráček, zsinálý zá-
ští, již utíkal k telefonu. Tak se na vojenském okruhu
dozvěděli, v jakém že mravním bahně on musí prosa-
zovat politiku strany.

Výsledkem bylo, že zákeřný šifitел buržoazní mo-
rálky Huml, po sečtení všech dosavadních poklesků,
dostal okamžitou výpověď. Jeho oběť Blanka kupodi-
vu neodešla a nešťastný plukovník se jí od té doby
pokud možno vyhýbal.

Poslední vínk, nadporučík Řádek, byl přeložen
na jiné pracoviště, kde podle očitých svědků do dvou
let zcela zešedivěl.

9. Prohraná bitva

V době, kdy soudruh Chytráček čerpal řádnou dovolenou, náčelník pobočky nezahálel. Nepřítomnosti nadřízeného využil k nápravě křivd, které pobočka v minulosti utrpěla. Louka „U potůčku“ a rekreační objekt „Bělídlo“, odjakživa příslušné k pobočce, byly zabrány bez jakéhokoli dohovoru cizími uživateli. Ústředí poplašné signály odbývalo nebo na ně vůbec nereagovalo, a tak se soudruh major vyzbrojen kanadami, dvěma deckami koňaku a řidičem Klínkem rozhodl vzít zákon do vlastních rukou.

„Nejdřív půjdeme k Potůčku,“ pokynul věrnému řidiči a oba odvážně vykročili levou.

Zprvu si počínali obezřetně, obhlíželi boudu, kterou si zde postavil nesolidní civilista bez vědomí vojenské správy, a když se nic nedělo, zvolal Veselý tenkým hlasem:

„Je tu někdo?“

Odovědí mu bylo mlčení.

„Komu to tady patří?“ zvolal hlasitěji a na zdůraznění svých slov kopl do dveří.

Zase ticho.

„Tak komu to sakra tady patří?!“ řval již Veselý a kopal do dveří s takovou vervou, že byly po chvíli nalomeny.

„Co tu hulákáš jako pominutej?“ ozval se konečně nepoctivec. „Ježíšmarjá, mámo, von nám vykop' dveře!“ Pobouřen tak necitlivým přístupem ke své nemovitosti, nelenil a vlepil Veselému z každé strany facku.

„Klínku, vpřed!“ zavelel napadený důstojník a majitel boudy vzápětí obdržel stejný náklad facek zpět. Původně vyvážený poměr sil byl ale takto narušen, proto se z okolních domů začali sbíhat sousedé, aby celou záležitost urovnali. Koneckonců si takovou situaci malovali již hezkou řádku dní, protože zásadový přístup soudruha majora při řešení sporů byl dobře známý.

Veselý s Klínkem nemohli přesile dlouho odolávat a pod náparem ran, kopanců a dokonce jednoho kousnutí byli nuceni ustoupit. Po desetiminutovém osvěžujícím běhu, když opět popadl dech, zavelel Radostný:

„A teď jdeme na Bělídlo.“

Takové bojové odhodlání otřásl i Klínkem:

„Náčelníku, já vám nevím...?“ upřel na něho mdlé oči. Veselý však záblesku řidičova zdravého rozumu nedbal. Bez přípravy se začal dobývat do Bělídla, nyní rekreačního objektu Státního statku Polná. Tu se otevřely dveře a neznámý rekreant mu jedním úderem přerazil nosní přepážku.

O 14 dní později přijel plukovník Chytráček řešit stížnosti obyvatel Liščího vršku na arogantní jednání

Veselého. Po rozboru příčin mu bylo sděleno, že objekty, které tak srdnatě a po právu hájil, byly před časem řádně odevzdány jiným právním subjektům.

„Veselý,“ uzavřel Chytráček diskuzi, při níž se podřízený bránil, že ho o situaci nikdo nevyrozuměl, „máte se více starat. V budoucí válce to ani jinak nepůjde.“

10. Soudruh Procházka

Významným pracovníkem pobočky Liščí vršek byl soudruh Procházka. Třebaže jeho pracovní zařazení znělo „topič-údržbář“, věnoval se spíše pochůzkám po areálu útvaru, kde bděl nad každým nedostatkem. Ještě raději ale zacházel na kus řeči a salámu do neda-
lekého konzumu. Tu ve společnosti odkvétající prodavačky popíjel jedno pivo za druhým, mnohokrát i přesčas, a podle poplašných zpráv, jež šířila účetní Baldová, nezůstalo jen u něj. Manžel kupcové trávil většinu času na montážích a doma se pokaždé sotva ohřál.

Přes léto se slabůstky soudruha Procházky daly tolerovat, ale s příchodem zimy se úměrně s klesající venkovní teplotou zvyšovala provozní teplota ostatních zaměstnanců pobočky.

„Súdruh náčelník,“ křičela ob den skladnice Švajková, „tady máte výpověď. Já v tej zimě robit něbuděm!“

Veselý, zachumláný v zimním plášti až po svůj přeražený nos, pohlédl na teploměr ve své kanceláři.

„Pět stupňů nad nulou, to zase Procházka přehnal,“ zahuhlal a skladnici utěšoval: „Nebojte, já ho dám sehnat.“ Po několika hodinách teplota opravdu poněkud stoupla a ustálila se na 9 °C.

„Co budeme dělat?“ lomil před Baldovou a Švajkovou rukama major. „Když ho vyhodím, dalšího nese-

ženu.“ Ženy, jinak členky výboru ROH, chápavě přikývly. Liščí vršek byl útočištěm všech existencí, které nemohly sehnat zaměstnání ani v socialistickém hospodářství a pobočku braly jako východisko v nouzi. Platy tu klesly hluboko pod celostátní průměr zásluhou Chytráčkovy spořivé povahy a pracovní doba byla často natahována bez jakékoli náhrady.

„Tak ať rozhodne soudruh plukovník,“ navrhla Baldová a Veselý s těžkým srdcem uposlechl.

„Budete si tam topit sám,“ vyhrožoval v telefonu Chytráček, „neumíte pracovat s lidmi, to je to. Jestli vám odejde, je topič z vás, to si pište!“

„Soudruhu Procházko, pro lásku Boží, přiložte do toho kotle trochu víc, jinak nám lidi a materiál pomrznou,“ prosil ho chvíli po telefonátu Veselý.

„Já topím, jak můžu, ale vono to blbě táhne,“ bránil se úderník dotčeně. Výsledkem pohovoru bylo, že rozhrabal ohniště a kouř nechal otevřenými dvířky stoupat po budově, až z ní zaměstnanci vybíhali s kapesníky na ústech a slzami v očích. Takových uznených poplachů by bylo jistě ještě mnoho, kdyby Procházka neudělal osudnou chybu.

„To uhlí prostě uklízet nebudu, vono by ve sklepech chytlo,“ rezolutně uzavřel několikaměsíční naléhání svého náčelníka.

„Tak proč jste ho neuklidil v létě, dokud bylo suché?“ zaštkal Veselý, až ho bylo topičovi líto.

„Moc si to bereš,“ těšil jej. Důvěrně ho plácl po zádech a rozvážně odcházel ke konzumu.

„Takhle teda ne,“ zatvrdil se major. S nebývalým chladem znovu svolal výbor ROH a pod jeho hlavičkou udělil Procházce důtku.

Bezpříkladnou iniciativu musel spolknout i plukovník Chytráček, který po rozhořčeném topičově telefonátu dorazil k pobočce. Nepodařilo se mu prokázat ani nařčení, že Procházce Veselý vyhrožuje, nutí jej chodit do kostela a kde může, ho šikanuje. Zaměstnanci tentokrát svorně stáli za náčelníkem, zcela v duchu přísloví „bližší košile než kabát“. Zvlášť, když už měli nošení kabátů plné zuby.

Po tak hubeném výsledku vyšetřování plukovník oznámil Procházce: „Soudruhu, tady nemůžu nic dělat, potřebuji něco hmatatelného.“

Nato mu podnapilý topič strčil umazanou pracku pod nos a zařval: „A tímhle přes držku, to by pomohlo?“ Plukovník v nejistotě, komu ta slova patřila, urychleně vyšetřování ukončil a údržbáře zanedlouho vystřídal voják základní služby. Tím na pobočce skončily uhelné prázdniny s povinnou docházkou pro všechny zaměstnance.

O Procházce se proslýchlo, že nastoupil do jednoho výrobního družstva jako zásobovač. Při té příležitosti prohlásil, že z družstva udělá podnik s miliónovým obratem. Záměr se mu skutečně zdařil, proto-

že nakoupil od národního podniku Haraburd, nositele Řádu práce, neprodejné výkovky v ceně půldruhého milionu Kčs. Dvě láhve Napoleona, které přijal jako výraz díky Haraburdu, prý nebyly ve fakturované částce započítány.

11. Pád

Jedním z památných vítězství, jež důstojníci Chytráček a Veselý vybojovali nad civilními obyvateli Liščího vršku, se stala aféra Fenol. Dotyčnou sloučeninu uložili v přízemí objektu řečeného Pětka, protože tam bylo chladno od kamenného zdiva. Leč ani železné obaly nejsou věčné, a tak se jednoho dopoledne dožadoval přijetí pan Šopák, jinak majitel utěšeného rybníčku s násadou kaprů.

„Pane majore,“ bědoval rybář, „co vám to tam teče za svinstvo?“ Veselý, který právě zaléval kafe, sebou trhl, až rozbil nejmilejší hrníček po babičce. Se žhavým lógreem na kalhotách podrážděně vzhlédl: „Jaké svinstvo?“

„No právě, je to svinstvo,“ pokračoval Šopák. „Ráno přijdu k rybníčku a všechny ryby jsou břichem nahoru. A to měl být nazejtří výlov.“ Setřel hořkou slzu a o poznání tvrději dodal: „To mi zaplatíte.“

Při zmínce o placení Veselý znervózněl, protože si hned vzpomněl na manželku Eulálii. Zanedlouho přijel plukovník Chytráček, který po stručném obeznámení případ rázně uzavřel:

„Šopák má pravdu, neměl jste tam ten fenol dávat. Holt budete zas platit!“

„Ale soudruhu plukovníku, bylo to na váš rozkaz. Jsou na to svědci!“ vzmužil se Veselý a zaujal bojový postoj. Náhlý zvrat situace Chytráčka nezaskočil.

„Odkud berete tu drzost, soudruhu Šupáku, podezřvat naši armádu z takového činu? Kdoví, po čem ty ryby chcípily. A máte na ně vůbec povolení?“ Ohromený Šopák bezmocně rozhodil ruce a věda, jak spory s Lidovou armádou končí, otočil se a beze slova odešel. Od té doby pěstoval na rybníčku se střídavými úspěchy pouze lekníny.

„Vidíte, Veselý, takhle se musí řešit potíže,“ spokojeně podupával u hromady dřevných plechovek plukovník. „Navíc nám ten fenol chrání dům před dřevomorkou.“ Na potvrzení svých slov vyběhl do prvního patra a začal skákat po podlaze z jednoduchých prken.

„Ááááá!“ zařval najednou.

Před Veselým, který právě dobíhal, se otevřela díra a skrz ni zahlédl plukovníka, jak se válí na hromadě uskladněných plechovek. To dřevomorka názorně předvedla, že je na ni i fenol krátký.

„Pomoc, moje nohy!“ zavolal Chytráček, když z díry jak po Faustovi zmizel obličej Veselého. Ten byl ale zanedlouho zpět s několika dlahami a šetrně je přiložil na Chytráčkovy zlámané nohy.

„To to bolí, to to bolí,“ nařkal soudruh plukovník a stejně hrdinně snášel i převoz do okresní nemocnice, kam ho chodil Veselý pilně navštěvovat. Společné utrpení sblížilo oba sloupy armády natolik, že plukovník Veselému nyní trvale tykal.

„Všš, Mirku,“ řekl jednou dojatému majorovi,
„nejvíc mě těší, jak jsme to tomu Šupákovi natře-
li. Vid?“

12. Povýšení

„Náčelníku, malér,“ hlásil řidič Klínek Veselému při jeho příchodu do práce. „Popraskaly nám panely.“

„To snad ne,“ zbledl major a pádil na nádvoří, jako by mohl ještě něco zachránit. Jeho neklid však nepramenil z pocitu odpovědnosti za vliv živlů. Den předtím se s řidičem radil, kudy má, když napadne sníh, prohazovat na nádvoří cestu. Kvůli autu a také zaměstnancům pobočky, kteří by jinak nemohli po nádvoří jednotně přecházet.

Klínek pak navrtal do náčelníkem označených míst díry pro tyčky. Večer se spustil déšť, do rána voda v dírách zmrzla a nádvoří nyní živě připomínalo obrázek z Rudého práva „Sucho v Sahelu“.

„Ježíšmarjá,“ bědoval ateista Veselý, „vždyť to teďka položili. Stálo to celých sto padesát tisíc,“ dodal trdomyslně a odploužil se do pracovny. Tam zrovna dálnopis vytukával zprávu:

**PRIJEZD S! NACELNIKA S KOMISIOU
S OKRUHA. CAKAJTE, DOKIAL NEPRUJEDOU.**

To vybroušenou češtinou oznamovala písarka z ústředí, že nastupující den bude zase jednou plný příslibů.

„Kdo to mohl Chytráčkovi tak rychle donést?“ kladl si Veselý věčnou otázku. V jeho zmučené mysli se plukovník s krutou pravidelností proměňoval do obrazu

manželky Eulálie. Od Švajkové si nechal uvařit grog a ztrápeně ulehl na pohovku.

Bylo již dobře půldruhé hodiny po konci pracovní doby, když se Chytráček objevil ve dveřích s dvěma plukovnickými v zádech. Jen co odložil berle, bez kterých po úrazu neudělal krok, rozproudila se družná debata. Veselý při ní nabýval dojmu, že se o něho pokouší vážná duševní porucha.

„Mírku,“ začal Chytráček, „tady soudruh plukovník Kováč je z ministerstva a plukovník Táborský z okruhu.“ Veselý chabě přikývl, na prepisové představení se neměl dost sil.

„Víš, Mírku,“ pokračoval se záladným zábleskem v očích Chytráček, „tak jsme přemýšleli, koho dát na náčelníka pobočky místo tebe. Nevíš o někom?“

„Já se polepším,“ bránil v slzách svoje místo Veselý. Plukovník Kováč jej přerušil:

„Jde o to, že s vámi počítáme na funkci tady místo Chytráčka. Po tom úrazu si ho berem na okruh, když to s ním tak dopadlo.“

„To se musí zapít!“ vmísil se do hovoru plukovník Táborský. Protože měl užaslý náčelník vždycky něco v zásobě, uvolnily se brzy přehradu subordinace a jednání se protáhlo až do pozdních hodin. Kolem půlnoci komise řízení ukončila a odebrala se k služebnímu autu. Jen Kováčovi se udělalo nevolno a odběhl si ulevit na nádvoří.

„Veselý, víš, že-že ti tam poprskaly panely?“ namáhavě ze sebe vypravil. Méně zmožený náčelník srazil podpatky:

„Nevadí, soudruhu plukovníku, já to dám ráno uklidit.“

„Vidíš, Chytráčku, tohle bude velitel,“ obrátil se Kováč na schlíplého kolegu. Ten jenom mlčky sklopil hlavu.

O měsíc později usedl nyní již podplukovník Veselý do Chytráčkova křesla při své první návštěvě Liščího vršku.

„Lopuchu,“ zařval na nového náčelníka pobočky, zatímco si kroutil kotletu, „jak to, že ty panely na nádvoří ještě nejsou vyměněné? Do zítřka mi podáte zprávu, co jste provedl za opatření. A to si pište, takový bordel jako za Chytráčka já tady trpět nebudu!“

Obsah

Předmluva	5
1. Vojenská tráva	7
2. Rekreace ve vile	9
3. Vojenské cvičení	13
4. Obrubovic chalupa	16
5. Černá jízda	20
6. Soudružská návštěva	23
7. Dostaveníčko	26
8. Blančina nevěra	30
9. Prohraná bitva	34
10. Soudruh Procházka	37
11. Pád	41
12. Povýšení	45

LIŠČÍ VRŠEK

Lubomír Jaroš

Vydalo nakladatelství SVÍTÁNÍ
editor Jiří Mentšík
Hrubínova 1457, Hradec Králové
mujweb.cz/www/svitani.plus

Ilustrace a návrh obálky Roman Kopecký
Sazba Miroslav Všečeka - ATD

Vytiskl Tisk AS, s.r.o.
Hradecká 1375, Jaroměř

1. vydání, 2006

LIŠČÍ VRŠEK

Lubomír Jaroš